

Aristokraté, žoldnéři, vizionáři. Člověk v českých dějinách 1500–1800

Doc. Mgr. Marie Koldinská, Ph.D.

výběrový seminář ZS–LS 2019/2020
středa 12.30–14.05, místnost č. 205

email: marie.koldinska@ff.cuni.cz
konzultační hodiny: středa 14.10–15.45, místnost č. 211

Cíl předmětu:

Cílem výběrového semináře je vést studenty – s ohledem na jejich individuální badatelské preference – k samostatné práci s vydanými i s nevydanými prameny a s odbornou literaturou. Seminář jim poskytne zázemí pro přípravu seminárních, bakalářských a diplomových prací.

Anotace:

Seminář je určen pro studenty bakalářského i magisterského studia s přednostním zájmem o české dějiny raného novověku vnímané v kontextu dějin habsburské monarchie. Náplní semináře budou diskuse nad tématy seminárních prací a nad aktuálními otázkami výzkumu raně novověkých dějin, stejně jako návštěvy zajímavých hostů a exkurze na zajímavá místa. Témata seminárních, bakalářských a diplomových prací se nemusí týkat výhradně šlechtické, vojenské a intelektuální problematiky, lze je volit i dle individuálního zájmu studentů. Konkrétní příklady: každodennost raně novověkých šlechticů – zdraví a nemoci v životě raně novověké šlechty – svatby, křtiny a další rituálové situace ve šlechtickém prostředí raného novověku – každodennost raně novověkých dvorů – vztah raně novověkých šlechticů a šlechticů ke služebnictvu – ego-dokumenty (deníky, paměti, korespondence) jako zrcadlo autora vnitřního i vnějšího světa – vrchnostenské instrukce jako pramen ke komunikaci vrchností s poddanými v raném novověku – válka a mír v myšlení raně novověkého člověka – politické myšlení raně novověké šlechty – podoby humoru v raném novověku – vnímání přírody v raně novověkých cestopisech – obraz cizinců v raně novověkých cestopisech – myšlenkový svět raně novověkého vzdělance – reflexe morových a jiných epidemií v raném novověku – stáří a smrt v kontextu myšlení raně novověké společnosti.

Sylabus:

Výběrový seminář bude přednostně (ale nikoli výhradně) věnován české, respektive moravské šlechtě v 16.–18. století. Témata seminárních prací se mohou vztahovat k jednotlivým osobnostem z řad raně novověké šlechty, k takzvaným dějinám každodennosti nahlíženým v kontextu šlechtického prostředí (stravování, odívání, výchova dětí, trávení volného času atp.), popřípadě k šířeji koncipovaným otázkám zkoumaným pod zorným úhlem historické antropologie (pojímání vlastní individuality, religiozita, humor, strach, vnímání smrti atp.). Zvláštní pozornost lze v případě zájmu účastníků semináře věnovat reflexím patnáctileté a třicetileté války, popřípadě válkám druhé poloviny 17. a 18. století (vnímání války a míru v raném novověku, konfrontace s válečnou realitou, vytváření obrazu nepřítele, kariérní strategie profesionálních důstojníků atp.). Lze se rovněž zaměřit na myšlenkový svět raně novověkých intelektuálů včetně Jana Amose Komenského. Hlavním pramenným východiskem by přitom měly být především (ne však výlučně) dobové ego-dokumenty (paměti, deníky, památníky, korespondence), případně i další prameny, jež mohou při volbě vhodných badatelských strategií rovněž fungovat jako ego-dokumenty, neboť z nich lze vyčíst cenné informace o individualitě pisatelů, jejich osobnostním a mentálním založení a způsobu myšlení (testamenty, literární díla atp.). Vlastní náplň kurzu budou tvořit diskuse nad tématy jednotlivých seminárních prací a nad aktuálními otázkami výzkumu raně novověkých

dějin. Stejně jako v minulých letech kurz zpestříme exkurzemi na zajímavá místa a setkáními se zajímavými hosty.

Atestace – požadavky:

Aktivní účast na seminářích a průběžná práce na zvoleném tématu.

Doporučené edice pramenů (konkrétněji zaměřená literatura k jednotlivým diplomovým, bakalářským a seminárním pracím bude upřesňována průběžně):

Alois BEJBLÍK (ed.), *Fynes Moryson, John Taylor, Cesta do Čech*, Praha 1977

Alois BEJBLÍK (ed.), *Příhody Václava Vratislava z Mitrovic*, Praha 1977

Simona BINKOVÁ – Josef POLIŠENSKÝ (edd.), *Česká touha cestovatelská. Cesopisy, deníky a listy ze 17. století*, Praha 1989

Hana BOČKOVÁ – Jiří MATL (edd.), *Nathanaél Vodňanský z Uračova, Theatrum mundi minoris*, Brno 2001

Hana BOČKOVÁ (ed.), *Oldřich Prefát z Vlkanova, Cesta z Prahy do Benátek a odtud potom po moři až do Palestiny*, Praha 2007

Václav BOK – Anna KUBÍKOVÁ (edd.), *Bericht über die Reise Johann Christians und Johann Seyfrieds von Eggenberg durch die Länder Mittel-, West- und Südeuropas in den Jahren 1660–1663*, České Budějovice 2012

Helena BUSINSKÁ – Jan MARTÍNEK (edd.), *Renesanční poesie*, Praha 1975

Josef DOSTÁL (ed.), *Cesty do Svaté země. Ze starých českých letopisů*, Praha 1948

Miroslava DURAJOVÁ – Rostislav SMÍŠEK (edd.), *Hieronymus der Ältere Schlick, Das Tagebuch. Eine Selbstdarstellung aus den Jahren 1580–1582*, České Budějovice 2008

František DVORSKÝ (ed.), *Staré písemné památky žen a dcer českých*, Praha 1869

Max DVOŘÁK (ed.), *Dva denníky doktora Matiaše Borbonia z Borbenheimu*, Praha 1896

Karel Jaromír ERBEN (ed.), *Kristofa Haranta z Polžic a Bezdruzic a na Pecce atd. Cesta z Království českého do Benátek, odtud do Země svaté, Země judské a dále do Egypta, a potom na horu Oreb, Sinaj a sv. Kateřiny v pusté Arábii I–II*, Praha 1854–1855

Eliška FUČÍKOVÁ – Josef JANÁČEK (edd.), *Tři francouzští v rudolfínské Praze. Jacques Esprinchard, Pierre Bergeron, François de Bassompierre*, Praha 1989

Antonín GRUND (ed.), *Cestopis Bedřicha z Donína*, Praha 1940

Zdeněk HOJDA – Eva CHODÉJOVSKÁ – Milena HAJNÁ – Alexandra TESAŘÍKOVÁ (edd.), *Heřman Jakub Černín na cestě za Alpy a Pyreneje. Cestovní deník Heřmana Jakuba Černína z let 1678–1682*, Praha 2014

František HRUBÝ (ed.), *Moravské korespondence a akta z let 1620–1636 I–II*, Brno 1937

Josef JANÁČEK (ed.), *Pavel Skála ze Zhoře. Historie česká. Od defenestrace k Bílé hoře*, Praha 1984

Josef JIREČEK (ed.), *Paměti nejvyššího kancléře Království českého Viléma hraběte Slavaty z Chlumu a Košmberka od léta 1608 do 1619 I–II*, Praha 1866

Zdeněk KALISTA (ed.), *České baroko*, Praha 1941

Zdeněk KALISTA (ed.), *Korespondence Zuzany Černínové z Harasova s jejím synem Humprechtem Janem Černínem z Chudenic*, Praha 1941

Josef KALOUSEK (ed.), *Archiv český XXII. Řády selské a instrukce hospodářské 1350–1626*, Praha 1905

Jaroslav KOLÁR (ed.), *Frantové a grobiáni. Z mravokárných satir 16. věku v Čechách*, Praha 1959

Jaroslav KOLÁR (ed.), *Jan Amos Komenský, Labyrint světa a ráj srdce*, Praha 1984

Jaroslav KOLÁR (ed.), *Marek Bydžovský z Florentina, Svět za tři českých králů. Výbor z kronikářských zápisů o letech 1526–1596*, Praha 1987

- Jaroslav KOLÁR (ed.), *Zrcadlo rozděleného království. Z politických satir předbělohorského století v Čechách*, Praha 1963
- Marie KOLDINSKÁ – Petr MAŤA (edd.), *Deník rudolfinského dvořana. Adam mladší z Valdštejna 1602–1633*, Praha 1997
- Milan KOPECKÝ (ed.), *Tobiáš Mouřenín z Litomyšle, Veršovaná tvorba*, Praha 1995
- Pavel KRÁL (ed.), *Mezi životem a smrtí. Testamenty české šlechty v letech 1550 až 1650*, České Budějovice 2002
- Pavel MAREK (ed.), *Svědectví o ztrátě starého světa. Manželská korespondence Zdeňka Vojtěcha Popela z Lobkovic a Polyxeny Lobkovické z Pernštejna*, České Budějovice 2005
- Petr MAREŠ (ed.), *Karel Častovec Myška ze Žlunic. Život předbělohorského rytíře ve světle rodinné korespondence*, Ústí nad Labem 2000
- Petr MAREŠ (ed.), *Korespondence Albrechta Pětipeského z Chýš a Egrberku z let 1570–1596*, České Budějovice 2015
- Dana MARTÍNKOVÁ (ed.), *Simon Proxenus a Sudetis, Commentarii de itinere Francogallico*, Budapest 1979
- Ferdinand MENČÍK (ed.), *Paměti Jana Jiřího Haranta z Polžic a Bezdržic od roku 1624 do roku 1648*, Praha 1897
- Jiří MIKULEC (ed.), *Mikuláš Dačický z Heslova. Paměti (s úvodem Josefa Janáčka)*, Praha 1996
- Amedeo MOLNÁR – Noemi REJCHRTOVÁ (edd.), *Jan Amos Komenský, O sobě*, Praha 1987
- Jaroslav PÁNEK (ed.), *Jan Zajíc z Házmburka, Sarmacia aneb Zpověď českého aristokrata*, Praha 2007
- Jaroslav PÁNEK (ed.), *Když císař odchází. Lidská tragédie a posmrtná sláva Rudolfa II. očima současníků*, Praha 1997
- Jaroslav PÁNEK (ed.), *Václav Březan, Životy posledních Rožmberků I–II*, Praha 1985
- Lydia PETRÁŇOVÁ a kol. (edd.), *Příběhy Jindřicha Hýzrla z Chodů*, Praha 1979
- Eduard PETRŮ (ed.), *Alžběta Johanna Westonia, Proměny osudu*, Brno 2003
- Eduard PETRŮ – Emil PRAŽÁK (edd.), *Mikuláš Dačický z Heslova, Prostopravda. Paměti*, Praha 1955
- Justin Václav PRÁŠEK (ed.), *Martina Kabátníka Cesta z Čech do Jerusalema a Kaira r. 1491–1492*, Praha 1894
- Jana RATAJOVÁ (ed.), *Alžběta Lidmila z Lisova, Rodinné paměti*, Praha 2002
- RATAJOVÁ, Jana – STORCHOVÁ, Lucie (edd.), *Nádoby mdlé, hlavy nemající? Diskursy panenství a vdovství v české literatuře raného novověku*, Praha 2008
- RATAJOVÁ, Jana – STORCHOVÁ, Lucie (edd.), *Žena není příšera, ale nejmilejší stvoření boží. Diskursy manželství v české literatuře raného novověku*, Praha 2009
- RATAJOVÁ, Jana – STORCHOVÁ, Lucie (edd.), *Žádná ženská člověk není. Polarizace genderů v českojazyčné literatuře druhé poloviny 18. století*, Praha 2010
- Noemi REJCHRTOVÁ (ed.), *Karel starší ze Žerotína, Z korespondence*, Praha 1982
- Noemi REJCHRTOVÁ (ed.), *Václav Budovec z Budova, Antialkorán*, Praha 1989
- Bohumil RYBA (ed.), *Pavel Stránský. O státě českém. Okřik*, Praha 1953
- Václav SCHULZ (ed.), *Příspěvky k dějinám moru v zemích českých z let 1531–1746*, Praha 1901
- Miloš SLÁDEK (ed.), *Malý svět jest člověk aneb výbor z české barokní prózy*, Praha 1995
- Miloš SLÁDEK (ed.), *Svět je podvodný verbíř. Výbor z českých kázání konce 17. a prvních dvou třetin 18. stol.*, Praha 2005
- Miloš SLÁDEK (ed.), *Vítr jest život člověka aneb život a smrt v české barokní próze*, Praha 2000

Rostislav SMÍŠEK (ed.), *Das Tagebuch Ferdinands zu Schwarzenberg aus den Jahren 1686–1688 und 1696–1697*, České Budějovice 2015

Lucie STORCHOVÁ (ed.), *Mezi houfy lotrův se pustiti... České cestopisy o Egyptě 15.–17. století*, Praha 2005

Ferdinand STREJČEK (ed.), *Jana Hasištejnského z Lobkovic Putování k svatému hrobu r. 1493*, Praha 1902

Zdeňka TICHÁ (ed.), *Jak staří Čechové poznávali svět. Výbor ze starších českých cestopisů 14.–17. století*, Praha 1985

Zdeňka TICHÁ (ed.), *Kroniky válečných dob*, Praha 1975

Petr VOREL (ed.), *Česká a moravská aristokracie v polovině 16. století. Edice register listů bratří z Pernštejna z let 1550–1551*, Pardubice 1997

Zdeněk VYBÍRAL (ed.), *Paměti Pavla Korky z Korkyně. Zápisky křesťanského rytíře z počátku novověku*, České Budějovice 2014

Petr ZEMEK (ed.), *Bartoškova kronika*, Uherský Brod 2004

Čeněk ZÍBRT (ed.), *Navedení mladistvého věku ku poctivým mravům. Hrstka staročeských rad a návodů*, Praha 1912